

Közlemény az Információszabadság Nemzetközi Napja alkalmából

Szeptember 28. az információszabadság nemzetközi napja.

A **koronavírus (COVID-19) járvány hatása a jogalkotás és a tájékoztatás** – az információszabadság – terén is soha nem látott kihívást jelent mind az állami vezetők, a közfeladatot ellátó szervek, az egészségügyi ellátó intézmények, mind pedig az emberek számára társadalmi, nemzeti és globális szinten egyaránt. Az állami hatóságoknak a közegészséget és az állampolgárok jogait érintő jelentős döntéseket kell hozniuk nap mint nap. Alapvető közérdek fűződik a döntéshozatal hatékonyságához, az esetleges negatív, elkerülhetetlen következmények hatásának minimalizálásához, ugyanakkor létfontosságú, hogy a nyilvánosság az ilyen döntésekre vonatkozó közérdekű információkhoz hozzáférhessen. Az elvárt tájékoztatások gyakoriságáról és minőségéről fontosak az állampolgári és szakmai visszajelzések, bár e vonatkozásban sok esetben az is megállapítható, hogy ezek nem a tényszerűségeen alapulnak.

Tény, hogy az elfogadott és kihirdetett jogszabályi változásokról a Nemzeti Jogszabálytárból értesülni lehet, ugyanakkor a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvétel biztosítása fontos kötelezettsége a jogszabály-tervezetek készítőinek. Az elfogadott jogszabályok minél szélesebb nyilvánossága egyúttal előfeltétele az önkéntes jogkövetésnek is. A jogszabály közérdekű adatnak minősül, melynek megismeréséhez való jog mindenkit megillet, ráadásul a társadalmi létet szabályozó normák megalkotásában való aktív részvétel végső soron a közbizalmat szolgálja – mely az információszabadság alkotmányos jogának is legfontosabb társadalmi funkciója.

Az Információs Biztosok Nemzetközi Konferenciájának ez év áprilisi nyilatkozata, valamint az információszabadság napja alkalmából elfogadott közös jelenlegi nyilatkozata¹ is kiemeli az átlátható és egyértelmű kommunikáció fontosságát, ugyanakkor elfogadja az egészségügyi veszélyhelyzethez alkalmazkodó rugalmasabb szabályokat. Ez azonban a jogállamiság alapvető garanciáját – a jogorvoslati lehetőségek biztosítását – nem befolyásolhatja. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság álláspontja szerint a koronavírus (COVID-19) járvánnyal összefüggésben megvalósuló közérdekű tájékoztatás hazai gyakorlata megfelel a fenti elvárásoknak.

2020. december 1-én életbe lép a **Tromsø-i Egyezmény** az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáférésről szóló Egyezménye (Magyarországon kihirdette: 2009. évi CXXXI. törvény).² Az Egyezmény – melyet Magyarország második országgént írt alá - az első kötelező erejű nemzetközi jogi dokumentum, mely elismeri a hivatalos iratokhoz való hozzáférés általános jogát. Ehhez számos gyakorlati garanciát is tartalmaz, emellett egyéb feladatokat is ró a tagállamokra, így például a 11. cikke független szakértői csoport létrehozásáról rendelkezik.

Végül az információszabadság napja alkalmából elkészítettünk egy **részletes tájékoztatót a vagyonyilatkozat** témakörében, mely a NAIH-hoz beérkező panaszok, konzultációs

¹ Az Információs Biztosok Nemzetközi Konferenciája (ICIC) - Az információhoz való egyetemes hozzáférés nemzetközi napja (IDUAI) https://naih.hu/files/lduai_2020_ICIC_statement_GWG_HUN.pdf

² Az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáférésről szóló Egyezményének kihirdetéséről szóló 2009. évi CXXXI. törvény http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=126013.388973

megkeresések alapján folyamatos és kifejezett közérdeklődést vonz.³ Bizonyos közfeladatot ellátó személyek vagyoni helyzetének, vagyon gyarapodásának megismerhetőségéhez, ellenőrizhetőségéhez kiemelt társadalmi érdek fűződik. Az Alaptörvényben nevesített átláthatóság és a közélet tisztasága elvek érvényesülése, a közpénzekkel való gazdálkodás ellenőrzése, a korrupció elleni harc, illetőleg a demokratikus közvélemény formálásához kötődő célok megvalósulását hivatott elősegíteni a megfelelően szabályozott és ellenőrzött vagyonnyilatkozat-tételi kötelezettség. A vagyonnyilatkozat jelenlegi rendszere olyan kérdéskört ölel át, mely a NAIH saját tapasztalata szerint is kifejezetten érdekli a nyilvánosságot és mely a gyakorlatban számos kérdést vet fel. Megjegyzendő: a magyar jogi szabályozást sok kritika illeti és valóban kifogásolható a rendszer gyakorlati hatékonysága - így többek között a valódi ellenőrzések hiánya, a vagyongyarapodás hátterének tisztázatlansága.

Budapest, 2020. szeptember 28.

Dr. Péterfalvi Attila
elnök,
c. egyetemi tanár

³ A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság tájékoztatója a vagyonnyilatkozatok megismerhetőségéről https://naih.hu/files/Tajekoztato_a_vagyonnyilatkozatok_megismerhetosegerol.pdf